

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI INFERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tal-31 ta' Jannar, 2007

Avviz Numru. 33/2004

Tasika Auto Limited .

VS

Roger u Antoinette konjuġi Portelli,
U b'degriet tat-13 ta' Ottubru, 2006, il-
Gudizzju gie trasfuż f'isem David,
Simone miżżewwġa Tulk, Paul, Jonathan u
Joanne xebba, ilkoll aħwa Portell,
minflok Roger Portelli li miet fil-mori tal-kawża .

Il-Qorti ,

Rat l-avviż li permezz tiegħu s-soċjeta' attriċi talbet lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhomx jigu kkundannati minn din il-Qorti sabiex iħallsu lis-soċjeta' attriċi s-somma ta' elf ħames mija u sebgħa u disgħin lira maltin u tlieta u erbgħin ċenteżmu (Lm1597.43) rappreżentanti in kwantu l-ammont ta' elf erba' mija u tmienja u tmenin lira maltin (Lm1488) bħala import ta' kambjali aċċettati u ffirmati mill-

Kopja Informali ta' Sentenza

konvenuti jew min minnhom, liema kambjali jinsabu hawn annessi u mmarkati bħala Dokument 'A' sa 'F', u in kwantu għas-somma ta' mija u disgħa liri maltin u tlieta u erbgħin ċenteżmu (Lm109.43) bħala imgħax dovut fuq l-istess kambjali sat-tletin (300 ta' Mejju tas-sena elfejn u tnejn (2002) .

Bl-ispejjeż inklużi dawk ta' l-ittra ufficjali mibgħuta f'Marzu tas-sena elfejn u tnejn (2002) u bl-imgħaxijiet legali sad-data ta' l-effettiv pagament .

Bl-ingunzjoni tal-konvenuti għas-subizzjoni .

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti li eċċepew illi :

1. Illi l-ewwel u qabel kollox l-attur naqas li jiddepożita fil-Qorti l-kopja oriġinali tal-kambjali kif rikjesta mill-liġi u għandu jagħmel dan a spejjeż tiegħu permezz ta' nota ;

2. Illi l-ammont pretiż mill-attur kif ukoll il-ħlas tal-interessi mitluba mhumieq dovuti billi dawn ġia' jinsabu mħallsa u kien fadal biss li jitħallas il-bilanċ ta' sitt mija u wieħed u tmenin lira maltin (Lm681) għal raġunijiet imfissra u spjegati f'aktar dettal fl-ittra ufficjali li ġiet spedita kontra s-soċjeta' attriċi fl-1 ta' April 2002, li kopja tagħha qed tiġi esebita u markata "A", liema somma ta' Lm681, l-eċċipjenti kienu lesti li jħallsu sa minn dak iż-żmien li saret l-ispedizzjoni ta' din l-ittra purche' li s-soċjeta' attriċi kellha tirrilaxxa lill-eċċipjenti l-kambjali kollha li kellha fil-pussess tagħha nklużi dawk li kien sar il-pagament kontra tagħhom u li l-istess soċjeta' attriċi baqgħet tirrifjuta li tirrilaxxa l-pussess tal-kambjali mħallsa kif ukoll li tersaq sabiex tagħti l-kunsens tagħha għall-kancellament tar-regulation 25 . Minflok ma s-soċjeta' attriċi ppruvat tasal bil-kelma t-tajba mal-eċċipjenti, għażlet it-triq tal-konfrontazzjoni bil-preżentata tal-kawża kontra l-eċċipjenti fit-8 ta' Mejju, 2002, quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri – Sezzjoni Ġenerali, liema kawża kienet iġġib in-numru 38/2002, u li ġiet deċiża b'eżitu sfavorevoli għall-istess soċjeta' attriċi, u

pront wara l-istess soċjeta' attriċi pprosegwiet bil-kawża odjerna ;

3. Illi għal raġunijiet fuq imsemmija u fl-ittra uffiċjali dokument "A", is-somma vantata mill-attur mhijiex dovuta fl-intier tagħha u anke dak li l-eċċipjenti jammettu li s-soċjeta' attriċi baqgħalha tiegħu mingħandhom, huma kienu u għandhom lesti li jissaldawh mingħajr ir-rikors tal-proċeduri kollha li l-istess soċjeta' attriċi għażlet li tiegħu u ma kien hemm lok li ssir ebda kawża u l-ispejjeż saru inutilment u għaldaqstant jekk jirriżulta li l-bilanċ li għad fadallu li jitħallas mill-eċċipjenti huwa ta' LM681, l-ispejjeż kollha tal-kawża għandhom jiġu akkollati kollha lis-soċjeta' attriċi, liema somma qed tiġi depożitata taħt l-awtorita' ta' din il-Qorti sabiex l-eċċipjenti jesimu ruħhom minn kull responsabbilita' għal kull eventwali fias tal-ispejjeż u mgħax ;

4. Illi konsegwentement hemm l-inkompetenza ta' din il-Qorti *rationae valoris* ;

5. Illi billi l-kambjali oġġett ta' din il-kawża ma ġewx ġirati u baqgħu biss bejn il-partijiet li ffirmaw l-istess kambjali, il-kambjali m'għandhomx ikollhom il-karattru ta' kreditu awtonomu għax il-kambjala tkun biss prova tad-dejn li nholoq bejn il-partijiet, u allura l-obbligazzjonijiet reċiproċi tal-istess partijiet huma rilevanti għal kull kawża li ssir għall-fias . Fi kliem ieħor, azzjoni fuq kambjala bejn il-partijiet li ffirmaw l-istess, ma tistax timxi waħedha mingħajr riferenza għall-ftehim li wassal għall-firg tagħha . Il-legislatur malti ma għamilx il-kambjala bħala magna ta' estorsjoni bħalma qed jipprova jagħmilha l-attur, iżda min jitlob fias fuqha jkun irid jiġġustifika t-talba tiegħu, għax altrimenti tista' tkun obbligazzjoni bla kawża li ma tistax tiġi enforzata . Il-kambjala hija ntiza biss biex tiffaċilita' pagament, u mhux għal skop ieħor – *pro solvendi* u mhux *pro soluto* . Huwa biss f'każ li l-kambjala tiġi ġirata li din takkwista l-karattru awtonomu tagħha, mentri fil-konfront tal-aċċettant l-eċċezzjonijiet li jolqtu l-mertu tal-obbligazzjoni għandhom jiġu eżaminati u jinstemgħu provi li jmorru lill-hinn minn dak li jista' jirriżulta mill-kambjala nnifisha [Prim'Awla Qorti

Kopja Informali ta' Sentenza

Civili 16/01/2003 - J. Giordamaina vs J. Pace (citazz. 3391/96) ;

6. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt .

Rat il-verbal tagħha tal-10 ta' Novembru 2006 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza .

Semgħet it-trattazzjoni tal-legali tal-kontendenti .

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda mismugħa, l-affidavits u dokumenti oħra esebiti .

Ikkunsidrat :

Illi permezz ta' din il-kawża s-soċjeta' attriċi qed tfitte li titħallas l-ammonti ndikati fl-Avviż, rappreżentanti l-import ta' sittax-il (16) kambjala ffirmati mill-konvenuta Antoinette Portelli a favur tas-soċjeta' attriċi, in konsiderazzjoni tal-bilanċ tal-prezz ta' karozza tat-tip Opel Astra mibjugħa lill-konvenuti konjuġi Portelli, u l-imgħaxijiet relattivi mid-data ta' l-iskadenza ta' l-añħar kambjala¹ . Il-konvenuti qed jikkontestaw l-ammont mitlub . Infatti fin-nota ta' l-eċċezzjonijiet tagħhom, jammettu illi kien għad fadlilhom bilanċ ta' sitt mija wieħed u tmenin lira maltija (Lm681) xi jħallsu, u dan irrifjutaw li jissaldawh għas-sempliċi raġuni li s-soċjeta' attriċi ma kienitx qed tirrifondilhom il-kambjali mal-ħlas . Madankollu fil-kors tas-smiegħ tal-kawża, bdew jikkontendu illi mhux talli ma kienx għad baqgħalhom xejn xi jħallsu, imma kienu ħallsu iż-żejjed .

Mill-provi prodotti jirriżulta illi il-karozza li dwarha qed jintalab il-ħlas kienet inxtrat skond ftehim iffirmit fil-21 ta' Frar 1997, bis-sistema ta' *hire purchase b'part exchange* ma' korożza oħra li l-konvenuti kienu preċedement xtraw mingħand l-istess soċjeta' attriċi . Il-karozza l-ġdida kienet tiswa' sebat'elef u ħames mitt lira maltija (Lm7500) *on the road* . Il-qadima ġiet stmata tlett'elef u tmien mitt

Ara Dok. A a fol. 151 tal-process, u kopji fotostatici tal-kambjali relattivi esebiti bħala Dokti C sa J a fol. 23 - 30 tal-process .

Kopja Informali ta' Sentenza

lira maltija (Lm3800), imma billi kien għad baqa' seba' mitt lira maltija (Lm700) dejn fuqha, l-konvenuti ingħataw kreditu ta' tliet elef u mitt lira maltija (Lm3100) fuq din il-karozza . Il-bilanċ ta' erbat'elef u erba' mitt lira maltija (Lm4400) kellu jithallas permezz ta' sittin (60) kambjala ta' tlieta u disgħin lira maltija (Lm93) il-waħda, li jgibu s-somma ta' ħamest'elef ħames mija u tmenin lira maltija (Lm5580), tenut kont l-imgħaxijiet dovuti *a skaletta* fuq dawn il-kambjali li kellhom jithallsu fuq firxa ta' ħames snin, b'effett mill-31 ta' Mejju 1997 u bl-aħħar pagament ikun dovut fit-30 ta' Mejju 2002² .

Bħala pagamenti in konsiderazzjoni ta' dan il-bilanċ, mid-data tal-kuntratt jirriżulta, mill-provi mismugħa u dokumenti esebiti, illi laħqu saru s-segweni :

1. erba' mitt lira maltija (Lm400) illi tħallsu fi flus kontanti direttament lis-soċjeta' attriċi fit-28 ta' Mejju 1997, tliet xhur wara li sar il-kuntratt;³

2. mitejn disa' u sebgħin lira maltija (Lm279) bħala import ta' tliet (3) kambjali, li tħallsu lis-soċjeta' attriċi permezz ta' *bank draft* no. 032578 maħruġ mill-Mid-Med Bank, Victoria, fil-5 ta' Novembru 1997;⁴

3. mitejn disa' u sebgħin lira maltija (Lm279) oħra bħala import ta' tliet (3) kambjali, li tħallsu lis-soċjeta' attriċi permezz ta' *bank draft* no. 032581 maħruġ mill-Mid-Med Bank, Victoria, fil-5 ta' Novembru 1997 ukoll;⁵ u

4. tnejn u erbgħin (42) pagament ta' tlieta u disgħin lira maltija (Lm93) l-waħda permezz ta' *standing orders* mill-kont tal-konjuġi Portelli għal fuq dak tas-soċjeta' attriċi⁶ .

ara ftehim ta' hire purchase relattiv : Dok. A a fol . 151; kif ukoll l-affidavits ta' Carmel Camillleri (a fol . 21) u ta' Roger Portelli (a fol. 141 - 143) u l-kopji tal-kambjali esebiti

³ Dok. RP 1 a fol. 144 .

⁴ Dok. RP 2 a fol. 144 .

⁵ Dok. RP 3 a fol. 145 .

⁶ ara xhieda ta' Michael Galea in rappreżentanza tal-Bank (a fol. 35 - 37) u d-dokumenti minnu esebiti a fol.71 - 127 ..

Jidher għalhekk illi l-ekwivoku li nqala' bejn il-kontendenti seħħ għaliex ma ttiħidx in konsiderazzjoni l-pagament ta' erba' mitt lira maltija (Lm400) li kien sar, kif spjegat fi-paragrafu numru 1 hawn fuq . Is-soċjeta' attriċi, minkejja dan il-pagament akkont, xorta waħda ħarġet sittin (60) kambjala, meta fil-fatt fuq bilanċ ta' erbat'elef lira maltija (Lm4000), li kien proprjament baqa', kellhom jinħarġu biss wieħed u ħamsin (51) kambjala ta' tlieta u disgħin lira maltija (Lm93) l-waħda, bl-aħħar pagament ikun ukoll ridott għal Lm79.54⁷ .

Għalhekk billi rriżulta sodisfaċentement illi l-konvenuti onoraw b'kollox sitt (6) kambjali permezz tal-pagamenti b' *bank drafts*, u tnejn u erbgħin (42) pagament permezz ta' li *standing orders*, b'kollox tmienja u erbgħin (48) kambjala, jiġi li għad baqgħalhom jagħmlu tajjeb biss għal tliet (3) kambjali, u ċioe' waħda ta' Diċembru 1997 (qabel ma bdew isiru li *standing orders*), u tnejn oħra ta' Gunju 2001 u ta' Lulju 2001 (wara li spicċaw li *standing orders*) .

Huwa minnu illi din il-kawża tittratta l-ħlas ta' numru ta' kambjali li ma ġiex innegat li tassew ġew iffirmati mill-konvenuta Antoinette Portelli u għalhekk dan *prima facie* għandu jkun prova biżżejjed tad-dejn, imma kif intqal tant tajjeb f'dan ir-rigward fi kwistjoni simili :

"Billi l-kambjali oġġett ta' din l-kawża ma ġewx ġirati u baqgħu biss bejn il-partijiet li ffirmaw l-istess kambjali, il-kambjali m'għandhomx ikollhom il-karattru ta' kreditu awtonomu għax il-kambjala tkun biss prova tad-dejn li nħoloq bejn il-partijiet, u allura l-obbligazzjonijiet reċiproċi tal-istess partijiet huma rilevanti għal kull kawża li ssir għall-ħlas . Fi kliem ieħor, azzjoni fuq kambjala bejn il-partijiet li ħarġu l-istess, ma tistax timxi waħedha mingħajr referenza għall-ftehim li wassal għall-ħruġ tagħha . Il-leġislatur malti ma għamilx il-kambjala bħala magna ta' estorsjoni bħalma qed jipprova jagħmilha l-attur, iżda min jitlob ħlas fuqha jkun irid jiġġustifika t-talba tiegħu, għax altrimenti tista' tkun obbligazzjoni bla kawża li ma tistax tiġi enforzata . Il-kambjala hija ntiza biss biex tiffaċilita

⁷ Ara payment schedule anness ma' din is-sentenza

Kopja Informali ta' Sentenza

pagament, u mhux għal skop iehor - pro solvendi u mhux pro soluto . Huwa biss f'każ li l-kambjala tiġi ġirata li din takkwista l-karattru awtonomu tagħha, mentri fil-konfront tal-aċċettant l-eċċezzjonijiet li jolqtu l-mertu tal-obbligazzjoni għandhom jiġu eżaminati u jinstemgħu provi li jmorru lill'hinn minn dak li jista' jirriżulta mill-kambjala nnifisha." ⁸

Hu hawnhekk b'hal f'dak il-każ, m'għandniex kambjali li ġew ġirati ma' terzi u għalhekk huma applikabbli l-istess prinċipji hawn imfissra .

Jiġi għalhekk illi għandhom dovuti mill-konvenuti lis-soċjeta' attriċi l-import tat-tliet kambjali hawn fuq speċifikati, u cioè' $Lm93 + Lm93 + Lm79.54 = Lm265.54$, flimkien ma' l-imgħaxijiet relattivi, mid-data ta' l-iskadenza tal-kambjala relattiva sad-data tal-pagament effettiv .

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi l-kawża billi, tilqa' biss *in parte* t-talba attriċi u tikkundanna lill-konvenuti sabiex iħallsu lis-soċjeta' attriċi s-somma ta' mitejn ħamsa u sittin lira maltija u erba' u ħamsin ċenteżmu (Lm265.54), rappreżentanti l-import ta' tliet kambjali li baqqgħu ma ġewx minnhom onorati, flimkien ma' l-imgħaxijiet relattivi, mid-data ta' l-iskadenza tal-kambjala relattiva sad-data tal-pagament effettiv .

L-ispejjeż, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, għandhom jiġi ssoportati kwantu għal sest (1/6) mill-konvenuti u l-bqija mis-soċjeta' attriċi stess .

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

⁸ Prim'Awla : J. Giordimaina vs J.Pace : 16.1.03 .